

ТИРКЕМЕ

Аспирант Супаева Аида Акунбековнанын 10. 02. 01 – кыргыз тили адистиги боюнча кандидаттык экзаменинин кошумча программасы

Кошумча программанын мазмуну

Программанын мазмуну лингвистиканын теориясын, тил илиминдеги этнолингвистиканын, анын ичинде оору аталыштарынын негизги түшүнүктөрүн, изилденишин, объекти жана предметин, изилдөөлөрдүн методу жана ыкмаларын камтыйт. Мындан тышкары оору аталыштарындагы анын ичинде дары-дармек катары колдонулган өсүмдүктөрдүн жана органотерапиядагы колдонулган аталыштарындагы номинациялык процесстер, ооруну айыктыруудагы ыкмалар, дарылардын жасалышы, курамы, дарылоодогу колдонулуучу заттардын жана аспаптардын функционалдык белгилери, аталыштардын структуралык, семантикалык туюнткан маанилери такталып, айрымдарына чакан лингвистикалык анализ жасалып, алардын этимологиялык табиятын ачып берүү сыяктуу суроолордун тизмесинен турат.

Варианттар ортосундагы оору жана аларды айыктырууга байланыштуу аталыштарга салыштыруулар жүргүзүлөт жана талдоого алынат.

Кандидаттык экзамендин кошумча программасынын суроолору:

1. Салттуу билим түшүнүгү
2. Салттуу билимдин изилдениши
3. Семантика, семантикалык талаа түшүнүгү.
4. Сөздүн структурасы жөнүндө кыскача түшүнүк, сөзгө структуралык анализ жүргүзүү.
5. Этимология жана анын табияты. Этимология жөнүндө жалпы маалымат.
6. Этимологиянын тил илиминдеги негизги максат-милдеттери.
7. Этимологиянын принциптери.
8. Этимологиянын түрлөрү.
9. Этимологиянын башка илимдер менен болгон байланышы.
10. Этнолингвистика жана анын табияты.
11. Этнолингвистиканын кыскача тарыхы.
12. Этимологиялык анализ жүргүзүүнүн методдору жана ыкмалары.
13. Морфосемантикалык принцип деген эмне?
14. Тарыхый принцип жөнүндө кыскача түшүнүк.
15. “Манас” эпосундагы оору аталыштарынын жөнөкөй сөздөрдүн мисалында берилиши.

16. Агглютинацияланма тилдер.
17. Этнолингвистиканын кыргыз тили илиминде изилдениши.
18. “Манас” эпосундагы оору аталыштарынын классификацияланышы.
19. Сөздүн этимосу.
20. Сөздүн этимону.
21. Тилдердин типологиялык классификацияланышы.
22. Тилдеги фузиялашуу кубулушу
23. Тилдеги апокапа кубулушу
24. Флексияланма тилдер.
25. “Манас” эпосундагы оору аталыштарынын татаал сөздөрдүн мисалында берилиши.
26. Тилдин метатеза кубулушу.

Сунушталган адабияттардын тизмеси:

1. Абдувалиев И. Этимология жана лексикография [Текст] / И. Абдувалиев. – Бишкек, 2007. –144 б.
2. Айтбаев М.Т. Народные знания киргизов XIX-начала XXвв. [Текст] /М.Т. Айтбаев // Известия АН Кирг. ССР.-Ф.: 1959 г. Том 1. Вып 1.
3. Акунова А.Р. Азыркы кыргыз тили. Лексика [Текст]: Азыркы кыргыз тили ЖОЖ. студенттери үчүн окуу куралы/ А. Р. Акунова, М.Райымбекова – Б.: 2005. –150 б.
4. Артыкова Ж.А. “Манас” эпосундагы бейвербалдык каражаттар [Текст] / Ж.А. Артыкова – Б.: [б.и.], 2017. –209 б:
5. Байбосунов А. Донаучные представления киргизов о природе [Текст] /А.Байбосунов. Ф.: Мектеп, 1990. –184 с.
6. Бакирова Г.К. Кыргыз тилиндеги фразеологимдердин семантика-функционалдык жана структуралык өзгөчөлүктөрү [Текст] / Г.К. Бакирова. Жалал-Абад мамл.унив. – Б.: [б.и.], 2018. –198 б.
7. Баскаков Н.А. Введение в изучение тюркских языков [Текст] / Н.А.Баскаков. М.: “Высшая школа” 1985. – 385с.
8. Бешкемпирова А.И. “Манас” эпосундагы тууранды сөздөрдүн семантика-стилистикасы. (С.Орозбаковдун жарыяланган варианты боюнча) [Текст] / А.И.Бешкемпирова; Ж.Баласагын ат. КУУ. –Б.: [б.и.], 2019. –198 б.
9. Ботоканова Г.Т Традиционные знание киргизов: Монография [Текст] / Г.Т.Ботоканова –Б.: “Кут-Бер” 2015.-199 с.
10. Бутанаев В.Я. Народная медицина хакасско-минуссинского края. / В.Я. Бутанаев. Абакан – 1995. – 24с.
11. Давлетов С. Кудайбергенов С. Азыркы кыргыз тили: Морфология: /ЖОЖ фил.фак.ст.үчүн окуу китеби [Текст] / С.Давлетов, С.Кудайбергенов – Ф.: Мектеп, 1980. –235б.
12. Дүйшеева Т.С. “Манас” эпосунун этномаданий лексикасы [Текст]: фил.илим.канд...дис.: 10.02.01/Т.С. Дүйшеева; Илим.жет.: И. Абдувалиев; И.Арабаев ат.КМУ– 2014. – 186 б.

13. Дыйканов К. Кыргыз тилинин тарыхынан [Текст] / К.Дыйканов – Бишкек: [б.и.], 2018. –150 б.
14. Жапаров Ш., Азыркы кыргыз тилинин лексикологиясы жана лексикографиясы [Текст] (окуу китеби) / Ш.Жапаров, Т.Сыдыкова. – Бишкек:Текник, 2013. – 169 б.
15. Жумалиев С.С. “Манас” эпосундагы диалектизмдер [Текст] (С.Орозбаковдун варианты боюнча): Фил. Илим.канд....дис.: 10.02.01/ С.С. Жумалиев. Бишкек, –2003. –162б.
16. Исмаилова Ж. Этимологияны окутуунун айрым маселелери [Текст]: (метод.колдонмо) / Ж.Исмаилова. – Б.: 2014. – 59 б.
17. Карасаев Х. Араб, иран, кытай, монгол, орус тилдеринен ошуп келген жана көөнөргөн сөздөр [Текст] / Х.Карасаев. – Б.: Шам, 1996. – 855 б.
18. Кыргыз тилинин лингвистикалык маалымдамасы. [Текст] / Жооптуу ред. Мусаев С.Ж. –Б.: 2015. –256 б.
19. Кыркбаева Г.Н. “Семантикалык талаа”, “лексика-семантикалык талаа” түшүнүктөрүнүн структуралык өзгөчөлүктөрү/ Г.Н. Кыркбаева //наука, новые технологии и инновации Кыргызстана, №12, 2017.176-178 б.
20. Мукамбаев Ж. Кыргыз тилинин морфемалык сөздүгү [Текст] / Ж.Мукамбаев, А.Осмонкулов. – Ф.: Мектеп, 1978. – 380 б.
21. Молдобаев И.Б. “Манас” – историко-культурный памятник кыргызов [Текст] / И.Б.Молдобаев. Б.: Кыргызстан, 1995. –312 с.
22. Мусаев С.Ж. Кыргыз тил илиминин айрым маселелери [Текст] / С. Ж. Мусаев. –Б.: 2017. –227 б.
23. Мусаева Т.С. Сөз варианттары жана норма / Т.С.Мусаева И.Арабаев ат. КМУ–Б.: 2015. – 176 б.
24. Орузбаева Б.Ө. Сөз курамы: ЖОЖдун фил.фак.үчүн [Текст] / Б. Ө. Орузбаева– Б.: Мектеп, 2000. – 360 б.
25. Севортян Э.В. Этимологический словарь тюркских языков: Общетюрк.и межтюрк.основы на гласные [Текст] / Э.В. Севортян; АН СССР, Инст.языкознания –М.: “Наука”, 1974. –767с; (1-7т).
26. Сейдакматов К. Кыргыз тилиндеги сөз маанисинин жана варианттарынын өнүгүшү [Текст] / К. Сейдакматов. Ф.: Илим, 1982. – 187 б.
27. Сейдакматов К. Кыргыз тилиндеги мүчөлөр [Текст] / К. Сейдакматов. – Б.: Бийиктик, 2003. – 63 б.
28. Сейдакматов К. Кыргыз тилинин кыскача этимологиялык сөздүгү [Текст] / К. Сейдакматов –Ф.: Илим,1988. – 333 б.
29. Введенская Л. А., Колесников Н. П. Этимология: Учебное пособие. – СПб,2004. [Электронный ресурс]. –Режим доступа: <https://www.academia.edu/>
30. Древнетюркский словарь. Ред: Наделяев В.М., Насилов Д.М., Тенишев Э.Р., Щербак А.М. / Изд.”Наука” Л.: 1969 г. – 677с.

31. Ойноткинова Н. Р. Этимология и семантика алтайских демонимов: материалы к лингвокультурологическому словарю / Н. Р. Ойноткинова // Вопросы лексикографии. 2017. № 11. С. 86-104.
32. Санжеев Г.Д., Орловская М.Н., Шеверина З.В. Этимологический словарь монгольских языков В.з.т. [Текст] / Г.Д. Санжеев, М.Н. Орловская, З.В. Шеверина Т-1. А-Е. –М.: –2015г. –224с

Кафедра башчысы,
ф.и.д, доцент

Б. Ж. Усмамбетов